

POLITICKÉ VEDY / POLITICAL SCIENCES

Časopis pre politológiu, najnovšie dejiny, medzinárodné vzťahy, bezpečnostné štúdiá / Journal for Political Sciences, Modern History, International Relations, security studies

URL časopisu / URL of the journal: <http://www.politickevedy.fpvmv.umb.sk>

Autor(i) / Author(s): Jaroslav Bílek
Článok / Article: Recenze na knihu: Democracies and Dictatorship in Latin America. Emergence, Survival, and Fall
Vydavateľ / Publisher: Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov – UMB Banská Bystrica / Faculty of Political Sciences and International Relations – UMB Banská Bystrica

Odporúčaná forma citácie článku / Recommended form for quotation of the article:

BÍLEK, J. 2016. Recenze na knihu: Democracies and Dictatorship in Latin America. Emergence, Survival, and Fall. In *Politické vedy*. [online]. Roč. 19, č. 1, 2016. ISSN 1335 – 2741, s.261-264. Dostupné na internete: <http://www.politickevedy.fpvmv.umb.sk/archiv-vydani/2016/1-2016/jaroslav-bilek.html>.

Poskytnutím svojho príspevku autor(i) súhlasil(i) so zverejnením článku na internetovej stránke časopisu *Politické vedy*. Vydavateľ získal súhlas autora / autorov s publikovaním a distribúciou príspevku v tlačenej i online verzii. V prípade záujmu publikovať článok alebo jeho časť v online i tlačenej podobe, kontaktujte redakčnú radu časopisu: politicke.vedy@umb.sk.

By submitting their contribution the author(s) agreed with the publication of the article on the online page of the journal. The publisher was given the author's / authors' permission to publish and distribute the contribution both in printed and online form. Regarding the interest to publish the article or its part in online or printed form, please contact the editorial board of the journal: politicke.vedy@umb.sk.

RECENZE NA KNIHU: DEMOCRACIES AND DICTATORSHIP IN LATIN AMERICA. EMERGENCES, SURVIVAL AND FALL

BOOK REVIEW: DEMOCRACIES AND DICTATORSHIP IN LATIN AMERICA. EMERGENCES, SURVIVAL AND FALL

Jaroslav Bílek*

MAINWARING, S. - PERÉZ-LIÑÁN, A. 2014. *Democracies and Dictatorship in Latin America. Emergence, Survival, and Fall*. New York: Cambridge University Press, 2014. 382 p. ISBN 978-0-521-19001-5.

Scott Mainwaring a **Anibál Peréz-Liñán** se ve své poslední knize snaží vysvětlit, co ovlivňuje vznik, přežití a zánik politických režimů v Latinské Americe mezi lety 1900 - 2013. Kniha je výsledkem více než desetileté práce, s jejímiž výsledky se čtenáři mohli na stránkách zahraničních recenzovaných časopisů seznamovat postupně od roku 1999. Publikace tak představuje nejen zásadní příspěvek do diskuze o stabilitě politických režimů v Latinské Americe, ale i mezník v životě obou výzkumníků. Jak však autoři přiznávají, bylo by iluzorní domnívat se, že takto monumentální dílo je prací pouhých dvou výzkumníků. Na mnoha místech tak odkazují na řadu dalších kolegů, kteří jim pomohli se sběrem dat, či se účastnili vášnivých diskuzí o teoretickém ukotvení nebo směřování celé publikace. Publikace bez příloh obsahuje přibližně 300 stran a je přehledně rozdělena do devíti kapitol.

První dvě kapitoly jsou věnovány odůvodnění výzkumného záměru, definování testované teorie a kritické reflexi existujících přístupů. Jak autoři poměrně přesně poukazují, má většina existujících vysvětlení režimní (ne)stability v areálu Latinské Ameriky jen pramalý až omezený explanační potenciál, a tak na základě detekovaných nedostatků soudobých teorií režimních změn přichází s teorií vlastní. Ta je charakteristická především tím, že

---

* Mgr. Jaroslav Bílek působí jako interní doktorand Katedry politologie, Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, nám. Svobody 331, 500 03 Hradec Králové, Česká republika, e-mail: jaroslav.bilek@uhk.cz.

se oproti existující „komparativní klasice“ soustředí především na roli aktérů a povětšinou dominantním strukturálním a kulturním faktorům nedává takovou váhu. Mimo to se autoři snaží jednání aktérů reflektovat nejen v kontextu domácích politických faktorů, ale taktéž faktorů externích, protože se v souladu se současnými trendy demokratizačních studií domnívají, že externí faktory a zahraniční vliv mají nezanedbatelný dopad na stabilitu politických režimů. Jádrem **Mainwaringem** a **Perézem-Liňánem** představené teorie režimních změn je dále představeno ve formě pěti hypotéz, které autoři v následujících kapitolách testují. Protože však sami autoři přiznávají, že zvolené hypotézy dávají smysl spíše jako společný komplex než samostatně, nechám seznámení se s nimi na čtenáři a zde se budu soustředit pouze na z mého pohledu sporné body jejich teorie.

I když je možné jejich teoretický rámec označit za velmi konzistentní, analyticky jasný a logický, nelze nechat bez povšimnutí jisté detaily, které minimálně v očích zkušenějšího čtenáře částečně sráží kvalitu celé koncepce. Především se jedná o jistá normativní zjednodušení, kterými je celý teoretický rámec protkán. Za všechny je možné jmenovat například jejich operacionalizaci vlivu USA na jednotlivé země Latinské Ameriky. Ta vychází z již starší práce **Scotta Mainwaringa** a od své první verze v sobě ukrývá jisté zvláštnosti. Tou patrně největší je tvrzení, že USA kritizuje levicové politické režimy především proto, že jsou levicové, a až poté proto, že jsou nedemokratické. Chápu, že toto vysvětlení pravděpodobně vychází ze zkušeností se zahraniční politikou USA vůči Latinské Americe v době studené války, avšak používat toto kritérium k hodnocení postoje USA kupříkladu k současné Venezuele je rozhodně přinejmenším zvláštní. Podobně nejasně potom působí hodnocení postoje USA vůči vojenským převratům proti soutěživým režimům.

Podobné nejasnosti je poté možné najít ve více případech, avšak i přes zmíněné nedostatky se jedná o velmi kvalitní teoretický rámec a zmíněné prohřešky jsou obětí snahy autorů analyzovat režimní změny napříč celým areálem během více než 100 let, což bez jistých zjednodušení pravděpodobně není možné. Velmi oceňuji především poctivost, se kterou k tomuto cíli autoři přistupují. Představenou teorii režimní změny tak autoři podrobují neutuchající sebereflexi napříč celou publikací, což rozhodně spolu s testováním, které provádějí jak kvantitativně, tak kvalitativně zvyšuje věrohodnost jejich tvrzení a nutí čtenáře zapomenout na již zmíněné prohřešky.

Největší a z mého pohledu těžko přehlédnutelného prohřešku se však autoři dopouštějí v kapitole třetí, která je věnovaná jejich klasifikaci politických režimů

v Latinské Americe. Ta stojí na dnes již notoricky známé tritochomické klasifikaci politických režimů, jež vytvořili spolu s **Danielem Brinksem**. Mimo známých problémů celé klasifikace, kterými jsou přílišná extenze jejich kategorie semidemokracie a neschopnost jejich koncepce vyrovnat se s problematikou „rezervovaných domén“, jde především o jejich „skandální“ nepochopení koncepce soutěživého autoritářství. V první řadě totiž naprosto nepochopitelně a proti přání **Levitského** a **Waye** řadí soutěživé autoritářství mezi autoritářské režimy. Do jisté míry je sice možné takový krok označit za svobodné rozhodnutí autora, avšak **Mainwaring** a **Peréz-Liñán** svůj krok nijak nezduvodňují a čtenáři seznámenému s oběma teoretickými koncepty nemůže toto rozhodnutí připadat logické. Zároveň se výrazně vymezují vůči tomu, aby byl jejich koncept semidemokracie zaměňován za soutěživé autoritářství, protože soutěživé autoritářství považují za kvalitativně „méně demokratickou“ kategorii politického režimu. Pokud si však pozorně prohlédnete operacionalizaci obou koncepcí, nebudete se moci pravděpodobně zbavit dojmu, že je tomu v praxi přesně naopak a soutěživé autoritářství je víceméně jedním z druhů politického režimu, který je možné konceptualizovat v množině semidemokracie a nebo, že dokonce samotná koncepce semidemokracie je ve svém extrému blíže klasickému autoritářství než soutěživé autoritářství **Levitského** a **Waye**.

I kdybychom však přistoupili na argument **Mainwaringa** a **Peréze-Liñána**, že soutěživé autoritářství je podkategorií autoritářství a příkladem takového režimu byla v Latinské Americe Venezuela za vlády **Huga Cháveze**, usvědčují se okamžitě autoři z chyby v klasifikaci celého režimu. Ve veřejně dostupném datasetu politických režimů Latinské Ameriky, který autoři představené publikace sestavili a použili, je totiž u politického režimu Venezuely patrný vliv poručnických sil na tamní politický systém za vlády **Huga Cháveze**. Jednou z nezbytných definičních podmínek soutěživého autoritářství je však absence poručnického vlivu. **Mainwaring** a **Peréz-Liñán** se tak dopouštějí zásadní chyby ve své klasifikaci, která poté vzhledem k počtu autoritářských režimů v současné Latinské Americe zkrsluje empirický test jejich teorie v areálovém měřítku.

Ve světle této skutečnosti je potom poměrně těžké hodnotit čtvrtou kapitolu, která testuje představenou teorii režimních změn, v centru jejíž pozornosti jsou političtí aktéři, na areálu Latinské Ameriky. Na druhé straně je technická úroveň celé kapitoly vysoká a představené modely potvrzují některá již dříve řečená fakta, například nízkou vypovídající hodnotu některých strukturalistických vysvětlení.

Kvalitu empirického testu představené teorie tak zachraňují další dvě kapitoly, které úspěšně ověřují představené teoretické mechanismy na kvalitativních případových studiích Argentiny a El Salvadoru. Obě kapitoly jsou velmi pečlivě zpracované, vykazují vysokou konzistenci a především se autorům daří držet text více v analytické než popisné rovině. Poslední samostatná kapitola věnovaná vlivu externích aktérů a faktorů na stabilitu politických režimů v areálu Latinské Ameriky je velmi inspirativní. Ačkoliv je poznamenána již zmíněnými nedostatky, podařilo se v ní autorům představit opravdu široké spektrum externích aktérů a odhalit řadu zajímavých souvislostí a zákonitostí, které se rozhodně stanou předmětem častých polemik a základem budoucích studií celé řady výzkumníků.

Celkové hodnocení představené publikace je tedy nebývale složitě. Osobně se však po zvážení všech pro a proti domnívám, že jde o dílo, které by rozhodně nemělo ujít pozornosti žádného zájemce o problematiku demokratizace nebo areál Latinské Ameriky. Ačkoliv vykazuje jisté nedostatky, jedná se o nejpodrobnější existující studii, za kterou navíc stojí dvojice uznávaných autorů. Kniha tak rozhodně představuje práci, se kterou je možné nesouhlasit, avšak její neznalost se může ukázat v řadě budoucích diskuzí jako velmi handicapující a není vyloučeno, že na základě polemik kolem tohoto díla vznikne řada pokročilejších studií, které budou v nejbližších letech dominovat soudobé diskuzi o povaze demokracie v areálu Latinské Ameriky.